

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Magni Servi Dei P. Julii Mancinelli Societatis Jesu

Cellesi, Jacopo

Oeniponti, 1677

VI. De modo concionandi & aliquot peregrinationes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42734

Reduxit
multos Re-
gulares ad
suos ordi-
nes.

Jussus sta-
tim inter-
mittit con-
fessiones.

nitus statim petijt confessarium, & confessus accepto sacro viatico post triduum migravit ad dominum. Pater verò suum profecutus est iter. Hujusmodi complura alia adduci exempla possent ingeniosæ Julij charitatis, quâ in reducendis ad exomologesim peccatoribus usus est, liberantis nonnullos à morte temporali, quam alij ipsis machinabantur, inferendam; alios ab æterna, alios à pudore, & obstinata peccatorum reticentia, alios denique ab angustijs rei familiaris ipsos ad desperationis barathrum impellentibus. Reduxit etiam multos Regulares ad suos ordines, à quibus Apostatarum ritu defecerant, cogendo quasi Deum ipsum per suas preces, quas ipsi offerebat, ad dandum, quod per eas Julius nitebatur obtinere. Atque ut mundo constaret, P. Julium in excipiendis confessionibus non tam suum, quàm caritatis judicium, & obedientiæ regulam secutum, cùm ei Pizzofalcone in novitiatu Neapoli ob virium defectum munus hoc sacrum interdiceretur à Superioribus, extemplò à sibi alioquin tantopere dilectâ provinciâ manus abstinuit, nec verbulo in contrarium alato. At verò jam tempus est ejus Zelum etiam in alijs societatis proprijs ministerijs, si libet, inspiciendi.

C A P U T VI.

Modus, quem tenuit in Concionibus. Quædam ejus Peregrinationes.

Ejus Con-
cionandi
talentum.

SI Patri Julio credimus de se narranti, haut sanè summam fuit ejus concionandi talentum ob laterum infirmitatem, & insitam quandam à natura verecundiam, quæ ipsius dicendi genus minùs forte, & invalidum reddebat; seivit nihilominus illud tam fructuosè & utiliter impendere, ut propter divini afflatum spiritûs: qui ipsi nunquam non dexterrimus aderat, mirè auctum quàm plu-

plurimas animas in paradisi viridaria invexerit. Et quamquam in concionibus secundum regulas benedicendi factis maximos sæpè plausus retulerit ab auditoribus univēsis, faterenturque ultrò Cardinales, alijque summi viri, se non audivisse similem Oratorem, hos tamen ille plausus non secus accepit, quàm pro dulcarijs, quæ Deus subinde addendis animis, & corroborandæ Operariorum imbecillitati submittit, ut in suscepto semel Animorum mercimonio progrediantur hoc alacrius, quò secundiore feruntur aurâ. Neque verò propterea ex professo, ut laudem consequeretur, se floridæ huic dicendi methodo unquam dedit, verùm totum ejus studium eò unicè collineabat, ut animarum salutem in primis ante oculos positam haberet, quid de se dicerent homines, planè incurius. Itaque in compitis multò libentius, quàm in templis, in subsellijs & scamnis, quàm in pulpitis; in nosocomijs, & fumosis hypocaustis, ubi & ipsius fervens charitas egregium sudandi theatrum inveniebat, quàm ex Cathedris & suggestibus perorabat. Ejus dictio modestiæ, quàm nitelæ amantior, quæsitos colores & phaleras planè respuebat; neque tamen absque numero, & claudicans, manca aut dissoluta incedebat. Verbis utebatur proprijs, non barbaris, aut peregrinis. Res, quas tractabat, succosæ, & nervosæ, dignæ auditu, & attentione, non de trivio, aut ex tabernis petitiæ.

Thema plerumque dabant novissima hominis, gravitas peccati mortalis, Metanæ necessitas, præsentis vitæ miseræ, mundi vanitates. Multus erat in afferendis sententijs ex Evangelio, & oraculis prophetarum, sed longè scitissimè applicatis. Exponebat eas per modum Meditationis juxta normam & amussim nostrorum Exercitiorum spiritualium. Proponebat quasi ob oculos auditorum loca, personas, actiones internas & externas cum

Plausus.

Quid dicant homines, incurius.

Libentius in plano, quàm ex sublimi dicebat.

Thema plerumque novissima hominis.

Per modum Meditationum cum colloquijs.

colloquijs in fine. Quæ quidem concionandi ratio pro mediocriter doctis, quales ut plurimum nostri sunt auditores, multò optimè ipsi successit, successura hodieque non minùs bene alijs, si eam ritè aurigante spiritu tractaverint. Non facilè contingebat, dum is vel peruersitatem obstinati peccatoris, vel misericordiam Numinis, vel sempiterna cœli gaudia, vel horrenda inferorum supplicia dicendo exaggerabat, quin non extemplò in calida prorumperet suspiria, & singultibus copiosas affunderet lacrimas, dimidiaret voces, ægrè traheret anhelitum. Tum enim verò corde compuncto commotior arripiebat crucifixum, illum de sinu promptum ostentabat ex alto, misericordiam numinis una cum sequace populo implorabat. Discursus suos, quos sanè intonabat de morte terribilissimos, plerumque concludebat cum calva mortuali, in cujus aspectu auditores defixi, & horrore prius verborum tonitribus concepto, mirum, quantum consternarentur. Attulit nonnunquam secum in exedram sportam flagellis plenam, præsertim Romæ, illaque magno numero donabat ijs, qui ex animo compuncti ea flagitabant. Similem in modum distribuebat Coronas, sive, quæ nos dicimus Rosaria, ijs potissimum, qui se aiebant vel non habere, aut sese stituros in proximum confessionis ergò. Tanto fervori par ex æquo respondit fructus. Post concionem namque non solum certatim confluebant magno numero pœnitentes, verùm multi statim propalam alta voce vulgabant peccata sua in signum germanæ contritionis, & ut per eam publicam & gravem sui confusionem mererentur à Deo faciliùs erratorum veniam. Alij infusi lacrimis palam inelamabant clementiam numinis; imò sæpiùs eveniebat, ut, cum in Xenodochijs verba faceret, repente ægroi se proriperent lectulis, curvarent, ut poterant, genua, ignosci sibi postulantes. Lusus chartarum peni-

Non nunquam Crucifixum arripuit.

Calva mortualis.

Attulit flagella in Cathedrâ.

Vera Contritionis signa.

penitus abrogabatur, repellebantur è sinu Dalilæ, & aliquando Romæ cum auspicaretur concionem, nauta quidam homo rudis cœpit illum denigrare verbis, & aspernari animò, visâ autem postea hominis constanti modestiâ cum rubore ad dicentis pedes se abjecit demissè veniam petens erroris sui; Quod equidem in homine agresti, & parùm Christiano, qualis ipse erat, magnum est argumentum validi oratoris. Aliàs ut honestum auditorum numerum convocaret, præmittebat agmen parvulorum cum floreis corollis & fertis in capite, telâ candidâ ætutum humeris injectâ, manu pium quoddam Symbolum deferentium; istis, posteaquam publicas per plateas circumducti laudes, quas litanias dicimus, altâ voce decantassent, doctrinam explicabat Christianam, quam illi per modum Dialogi recitabant, bene meritis congrua donabat præmiola, aut elegantioremcunculam, aut ceram pontificis consecratione obitam, quem nos Agnum Dei à figura impressâ nominamus, donec coacto per sanctam hanc industriam honesto audientium numero, ipse justam est concionem exorsus.

*Ægroti in
mosoco-
mijis.*

*Nauta illi
procidit ad
pedes.*

Non rarò evenit, ut ipse mente in Deum raptus, cum Agythæ circumforanei populum suis nugis ac clamoribus detinebant, in eorum pugnata, ac theatra evaderet, eos minimè repugnantes facessere tantisper juberet, tum scilicet, quoniam tot favillas, quot verba, ardore succensus ejaculabatur, astantium corda magis, quàm unquam alias scindi contritione, & in lacrimas abire ac suspiria vidisses. Si fortè in tympanotribam, aut pastorem incidebat, qui tympano vel fistulâ post se manipulos traherent otiosorum hominum, spiritus ejus nunquam non promptus ad certamen cum vitio incundum, numero & multitudine allectus, in obvium quemvis, ubi poterat, evadens altiore

*Congregat
auditores.
congrega-
tis concio-
natur.*

*Agynta-
rum peg-
mata in va-
dit.*

*Quot ver-
ba, tot fa-
villa.*

locum, extemplò cæpit cum ijs pro concione agere. Nec facilè unquam res tulit, ut non unam alteramque Diabolo extortam animam in Dei jus regnùmque transcriberet. Ità qui verè Deum diligit in proximis, & hos in illo, nullam nec minimam negligit occasionem iuvandi illos cum glorià hujus.

Præ ani-
marum lu-
cris ipse
dignita-
tem flocci
habet.

Libenter
suis se dis-
cipulis
splendida
cedere.

Villas fu-
as esse.

Affectantes
splendida
officia.

Iste agendi modus per compita platearum, in trivijs, ad ripas fluminum, cum face vulgi, cum mendicabulis planè sepelivit omnem Julij splendorem, quem ei conciliare generis nobilitas, collecta tot annorum decursu prudentia, doctrinæ existimatio, regularis observantia, instituti amor poterant, evertura illum facilè suâ in Religione ad primos honorum gradus, prout alios subinde evehunt, si dare se ille ad certam morum gravitatem, & retinentior dignitatis suæ, quàm salutis animarum cupidior esse maluisset. Verùm istâ cogitatione affligi tantum aberat à P. Julio, ut potiùs miris gaudijs incederet ac lætitijs, hac ratione passim se vilipendi, & ut hominem nauci ultrò se relinqui in ijs occupationibus, quæ viderentur ejus genij minimè elati propriæ; Romæ complures esse etiam suis è discipulis, qui, quæ ipse in negotio animarum incepisset, prosequi cum dignitate possent, suam illic operam, utpote in theatro tam spectabili minimè desiderari, aut necessariam videri. Proinde jure potiori villas sibi ac castella deberi obeunda pedibus, ubi major esset opis suæ inopia & minor operariorum commoditas. Non tamen fuit, ut superiores eum pro illo tenerent, pro quo ipse optabat, tentantes ei sæpius munus regendarum provinciarum demandare, quod ipse, ut diximus supra, dexterrimâ subterfugere constantiâ novit, ratus singulare Dei donum procul omni luce ac splendore posse ævum degere. Et certè parvi eos faciebat religiosos tanquam minus illuminatos, & sapientiæ Christi vacuos, qui, cum possent in statu me-
dio

dio cum perfectione propria procurare etiam salutem proximorum; per artificia & inventiones ad splendida grafarentur officia Ordinum suorum.

Hæ excursions, de quibus nunc aliquid quasi pertransennam dicemus, fuere velut prolusiones quædam & ideæ earum Missionum, ad quas illo postea sollemniores ex professo fuit superiorum voluntate applicatus, & in quibus fusiùs ex instituto herõicas ejus actiones ponemus ob oculos. Peragravit plerasque omnes pedibus, emendicans ostiatim victum, itineris molestias orationibus condians, ac labores consolans. Viatores, in quos incidebat, allaborabat instruere in rebus ad salutem spectantibus, quod ipsi persæpè jucundissimum accidit, dum pari passu sequi equitem contendebat, nec prius vestigia accelerantis retrò longiùs subsequi, quàm eundem, quod satis videretur, ad plenum instruxisset. Idem actitabat in cauponulis summo cum depontanæ illius plebeculæ emolumento, & lucro. Non abiit dies, quo non Augustum Missæ Sacrificium Deo offerret. Examina conscientia à nobis domi fieri solita non intermisit unquam, neque Litanias de omnibus Sanctis, id quod planè sæcularibus ipsi se associantibus miro fuit exemplo. Solitus erat divertere ad valetudinaria publica, ubi inter infirmos medius in stramine capeſſebat somnum, expositus exulceratorum putoribus. Cibus ejus quotidianus erat frustilla mucidi panis emendicata cum pauxillo frigidæ, nucibus, melle, & hujusmodi reculis eleemosynæ loco comportatis. Semel quondam ut Juveni Germano inter delicias educato, & pessimè inter extrema habito, ferret suppetias, suscepit in se conquirendam stipem pecuniariam, ægrè novem nummulos corrasit, quibus frustillum carnis coëmit, sed ità duræ, ut miser ille Juvenis maluerit esurire, quàm comesse. Has lautias, cùm non esset alia mensa, sæpiùs humi nudo in solo cænabat, & illuc inter cupedias affi-

Missiones
conficiebat
plerumque
pedes.

Juxta e-
quos am-
bulans in-
struxit e-
quites.

Sacrifici-
um, exa-
mina, Lita-
nia iter a-
gentispem-
ium.

Nobili Ju-
veni ger-
mano sup-
petias fert.

In sepul-
chris ea
pessabat
somnia.

dens dictitare solebat; Eja ! cœnemus , prandeamus libe-
raliter , & gratias agamus Deo ; nullus enim principum,
aut regum terræ tantam habet varietatem panis in mensa
suâ ; si non invitamur à grandibus, Christus manducat no-
biscum. Cùm aliquando diversorij exclusus circumi-
ret , oportuit illum denique declinare ad sacellum quod-
dam , atque illic supra sepulchrale marmor sportulam su-
mere, tunc visus est sibi videre Christi è cruce pendentis
marmoream statuam benigno se vultu contuentem. Hunc
in modum excludi , inconcinnis excipi verbis etiam ab ijs,
quibus humanitatis inesse sensus , & caritas erga Evangeli-
cos operarios ex officio magis esse cordi debebat , somnum
capere sub Dio, vel in cœmiterij, aut jumentorum stabulis,
perfrequens illi fuit, & inter delicias numerandum , ut qui
non aliud mendicaret à Deo , quàm pati pro amore Dei in-
commoda , & convitia.

Peregrina-
tio ad Mō-
tem Garga-
num.

In hunc ipsum finem , ut videlicet haberet , quod pa-
teretur , & animas posset ad Deum adducere prædicatio-
ne, suscepit in se operosam oppidò peregrinationem ad
montem Garganum , quam & peregit pedibus honorandi
Divi Michaëlis Archangeli ergò , cui vivebat addictissi-
mus. Quo in itinere plurimæ se offerebant occasiones ip-
sius genio patiendi percupido valde idoneæ. Fuit , ut in
aliquam Domum hospitem receptus ad capessendum
somnia cum infirmis, nec haustum quidem frigidæ ha-
buerit, quo reficeretur. Delatus fortè ad Præsulem quen-
dam , cùm is peregrinationem istam , quam Julius susce-
pisset, ipsi in pœnam ob delictum impositam à superiori-
bus persuasum haberet , ac propterea asperis illum verbis,
& dicerij oneratum repelleret , plurimum ipse gavissus la-
teronem suum adhuc à sæculo recentem consolatus est
Apostolorum exemplo , qui ibant gaudentes , quoniam
digni habiti essent, pro nomine JESV contumeliam pati.

Convitijs
onustus
gaudet cū
Apostolis.

Ani-

Animadvertâ hac invictâ Julij mansuetudine Episcopus ille placatior factus, cognitâ viri innocentiam obviam per scalas processit, & hominem complexus multis verbis ignosci sibi errata postulavit. Obtulit deinde, si vellet, in civitate Evangelicæ prædicationis gratiâ subsistere, hospitij copiam; renuentem coëgit pecuniæ acceptare, quantum ad iter suffecturum credebat. Sub abitum commouit; quando Apostolicum illud munus exerceret, mirum non esse, si, prout Apostolis factum esset, ita ipsum Deus hujusmodi salutationibus excipi permisisset, inde ejus merita augeri, ejus coronis præstantiores innecti gemmas.

Ignosci sibi Episcopus postulat.

Offert digredienti viaticum.

In nobilissima Aquilæ civitate cum ad valetudinarium de more se recepisset, parum aberat, quin illic ipsi emoriendum fuisset, recipiendi spiritus facultate ob agrorum intolerabiles putores ferè in totum interclusâ. Concionabundus in foro tantos fecerat animorum motus, ut omnes palam effusissimè inciperent flere, cujus cum urbaniores puderet, non posse sibi temperare a lacrimis, ora, vultusque contexere pallijs. Hic quoque cum histrio quidam numerosissimum diu teneret populum, Julius illud ipsum, in quo dominabatur Agyrtha, in silij pegmâ; mirum dictu! & amabilitate patris, quam cernebat in vultu, & vocibus populi vociferantis, faceffe hinc, faceffe, compulsus libentissimè ipsi cessit locum. Ex hujusmodi non vulgaris virtutis exemplis tantum sibi Julius sanctimoniam conciliavit opinionem, ut quacunque incederet, novem illis, quibus ea in urbe commoratus est diebus, passim illum flexis genibus salutarent, nec aliter, quam Sanctum venerarentur. Secundum hæc prosequens porrò inchoatum iter, ubi locis successit muratis, quamquam oppidò fessus, & quietis indigus, statim ad comitia viarum se contulit, illic signo crucifixi ô sinu prolato, altum in clamabat; Veni-

Ob putores agrorum propè emoritur.

Agyrtha cedit ipsi locum.

Passim de genu salutatur.

H te

Quocunq;
dereniret,
conciona-
batur.

Socius il-
lum gesta-
re humeris
cogitur.

Conciona-
tur priva-
tim, cum
publicè
nequit.

Febribus
sudare vel
inediam e-
detur.

te ad audiendum Verbum Dei; mox altiorem evectus in locum cepit de rebus divinis differere, operæ semper pretio ejus conatibus pari. Deinde ad ostia Domorum stipis quærendæ causâ declinabat, denique ad Xenodochium. In trajectu montis non procul urbe Chietta, (alijs Caietta,) ubi & equitantibus difficilis est trajectus, oportuit idemtidem interquiescere; venit denique ad eam virium defec-tionem, ut planè succumbens humi tam diu abjectus jacere debuerit, donec eum socius homo validus, ac præcellæ staturæ metu noctis jam jam imminentis tam diu humeris ex-ceptum detulit, quoad ejus perferre vires potuere. Ità cum aliter non possent, quâ reptando, quâ moliendo gressum, bihorio post solis occasum tandem ad urbem pervenerunt. Hic semimortuum egregiè per triduum sustentavit equestris vir ordinis Alexandri Valignani hominis Apostolici Ger-manus frater.

Nec hic intermisit licet etiamnum æger consueta pie-tatis opera, ac quoniam imbecillitas ipsi conciones in foro interdixit, illas in quodam sanctimonialium coenobio habuit. Atque adeò, ut apparet, sicut in alijs itineribus lassitudo perpetua ei comes adhæsit, ità & in hoc ipsum nequaquam deservit. Vnde colligas licet, quantas ei vi-res sua heroica caritas ad agendum & patiendum pro Deo, & animarum salute identidem suffecerit. Sæpè eum fe-bris non una corripiebat, vel à nimio frigore, vel à calore, aliàs ex diuturniori justo morâ in nosocomijs contracta, cui haud secus mederi solebat, quàm vel longiori inedia, vel sudore inter ambulandum elicito, cui tamen abster-gendo nova adhibere indusia neuti-quam sustinebat. Ne-que verò est (humano loquendi modo) ulla ratione cre-dibile, naturalem ejus complexionem, & corporis habi-tudinem & à se perinfirmam, & a frequentibus morbis ex-haustam, ac fractam potuisse resistere tot undequaque in-
sul-

fultibus, perdurare tot in difficultatibus, nisi Deus illum, pro cuius gloria ipse se generosè impendebat, modis ac vijs mundo occultis cum prodigio conservasset. Nisi valde fallor, ejusmodi divinitus immissa virium instauratio mihi videtur fuisse illa, quam Deus ei in termino hujus peregrinationis concessit in templo S. Michaëlis Archangeli, in quod ingressus, ut ipsemet scribit, statim se sensit sacro quodam horrore sancti illius loci perfundi, & sensus exteriores juxtà & interiores sic obumbrari, & obnubi, ut nihil admodum distinctè cognosceret. Hoc ipsum illi evénit altero die, cùm sacrum faceret in ara, cui impressa erant vestigia Archangeli quondam illic aspectabilis, eum quidem in modum, ut planè sui impos nesciret, ubi loci esset, aut quid rerum ageret, ac parùm abesset, quin interrumpi sacrificium deberet, quod ille nihilominus postliminiò in se reversus feliciter absolvit. In his arcanis congressibus communicavit se Deus servo suo inexplicabili modo, confirmavit corpusculi vires ad agenda & patianda grandia, simul docuit viam ac rationem convertendi animas ad Dominum JESVM Servatorem ipsarum, cuius spiritu animus & manus Julii plenus per quemcunque transibat locum, distribuebat sacra metalla, in quibus ejus sanctissimum cælatum erat nomen, ac per illa operabatur res magnas ad gloriam Dei.

Deus mirabiliter eum conservat.

S. Michaël eum corroborat.

Extasis in Monte Gargano.

C A P U T VII.

Missiones in Catholicorum terras.

Earum fructus.

Fama de Patris Julii excellenti virtute, & insigni dono convertendi maximos & obstinatissimos quosque peccatores ità passim increbrescebat, ut præter quam cùm ipse ultrò superiores adijt petens aliquò excurrere, id

Vndeque experitur Julius.

H 2

quod